

Financiële mogelijkheden voor eigenaren van agrarisch erfgoed in Zuid-Holland

De karakteristieke boerderijen in de provincie Zuid-Holland vertellen de verhalen van ons agrarisch verleden en dragen bij aan de identiteit van de omgeving. Het is daarom van belang dat er zorg wordt gedragen voor de unieke en bijzondere boerderijen die de provincie kent.

Provincie Zuid-Holland, gemeenten en verschillende landelijke instanties zien het belang van het in stand houden van agrarisch erfgoed en daarmee het aantrekkelijk houden van het platteland. Er zijn daarom diverse financiële mogelijkheden voor het behouden, beter benutten en meer beleven van deze monumenten. Hieronder vindt u een overzicht van de verschillende mogelijkheden die momenteel bekend zijn. Naast deze mogelijkheden kunt u ook informeren wat uw gemeente u kan bieden voor uw monument.

Dit document betreft slechts een globaal overzicht van de mogelijkheden, voor meer en actuele informatie kunt u terecht op de websites van de betreffende organisaties. Ook zal niet elke mogelijkheid voor uw boerderij of op uw situatie van toepassing zijn.

U vindt de beschrijving van uw rijksmonument bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed:

<https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>

Of uw boerderij een gemeentelijk monument is, of een karakteristiek pand, kunt u navragen bij uw gemeente.

Voor restauratie of herbestemming				
Financiële tegemoetkoming	Subsidie:	Aanvraagperiode:	Geschikt voor:	Meer informatie:
Subsidieregeling restauratie rijksmonumenten Zuid-Holland: paragraaf 2	Max. 50% Min. € 25.000 Max. € 1.000.000	Elk jaar van 1 december tot 1 maart	Rijksmonumenten	https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/erfgoed-cultuur/restauratie/ Meer informatie
<p>Provincie Zuid-Holland verleent subsidie aan rijksmonumenten in het kader van de Subsidieregeling restauratie rijksmonumenten. Deze regeling is uitsluitend bedoeld voor rijksmonumenten die in oorsprong geen woonhuisfunctie hebben. Dit gegeven kunt u vinden in het rijksmonumentenregister. Boerderijen komen vaak wél in aanmerking voor de subsidieregeling, ook als ze alleen nog maar als woning worden gebruikt. De werkzaamheden dienen sober en doelmatig te zijn en de totale kosten van de restauratie dienen boven de € 100.000 te zijn. Daarnaast dient er een cofinanciering te zijn van minimaal 50%.</p> <p>De rangschikking van binnengekomen aanvragen werkt volgens een puntensysteem, waarin monumenten die in een slechte bouwkundige staat verkeren meer kans maken (zie art. 10 van de regeling). De subsidie bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele instandhoudingskosten.</p>				
Paragraaf 3: herbestemming rijksmonumenten Zuid-Holland (duurzaamheids- en toegankelijkheidsmaatregelen)	Max. 50% Min. € 5.000 Max. € 100.000	Elk jaar van 1 mei tot 1 juli	Rijksmonumenten	https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/erfgoed-cultuur/restauratie/
<p>Provincie Zuid-Holland verstrekt subsidies voor de uitvoering van toegankelijkheids- en duurzaamheidsmaatregelen, ter bevordering van herbestemming van een rijksmonument (zie par. 3 van de hierboven genoemde</p>				

Subsidierегeling restauratie rijksmonumenten). Deze paragraaf is uitsluitend bedoeld voor rijksmonumenten die van oorsprong geen woonhuisfunctie hadden (zie opmerking hierboven). Boerderijen komen ook hiervoor vaak wél in aanmerking. De subsidiabele kosten zijn de kosten voor maatregelen voor verbetering van toegankelijkheid voor mensen met een beperking en voor energiebesparing en milieuvriendelijkheid ten behoeve van een passend en duurzaam hergebruik van het rijksmonument. Voorbeelden van kosten die in aanmerking komen voor deze subsidie zijn: toegankelijkheidsmaatregelen zoals de verbetering van een in- en uitgang en realisatie van een invalidentoilet, trappen, (trap)leuningen, rolstoelliften en hellingbanen. Duurzaamheidsmaatregelen zijn bijvoorbeeld: het realiseren van energiebesparing door isolerende voorzieningen, of klimaatverbetering met behulp van klimaatinstallaties. Voorwaarde hierbij is dat het monument na de herbestemming minimaal 30 dagen per jaar opengesteld is voor publiek; dit geldt niet bij monumenten die een sociaal-maatschappelijke functie gaan krijgen (zoals bijvoorbeeld zorgboerderijen). De rangschikking van binnengekomen aanvragen werkt volgens een puntensysteem (zie art. 23 van de regeling). De subsidie bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele kosten.

Paragraaf 4: groot onderhoud daken agrarische rijksmonumenten	50% Min. € 10.000 Max. € 50.000	Elk jaar van 1 februari tot 1 september	Agrarische rijksmonumenten	https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidie-instandhouding-rijksmonumenten
--	---------------------------------------	---	----------------------------	---

Provincie Zuid-Holland biedt speciaal voor eigenaren van agrarische rijksmonumenten de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor groot onderhoud aan het dak (zie par. 4 van de hierboven genoemde Subsidierегeling restauratie rijksmonumenten). Heb jij een boerderij of bollenschuur die is aangemerkt als rijksmonument, en is het dak of een deel hiervan in slechte staat, dan is deze subsidie mogelijk voor jou interessant. Dit geldt ook voor een bijgebouw dat onderdeel uitmaakt van het rijksmonument. Met deze subsidiemogelijkheid kun je via een eenvoudige procedure tot 50% subsidie aanvragen voor het herstel van het dak. De rest betaal je zelf. Je kunt hiervoor elk jaar van 1 februari tot 1 september je aanvraag indienen. Let op! Voor dit onderdeel van de Subsidierегeling restauratie rijksmonumenten Zuid-Holland 2013 geldt: op = op. Dus wees er snel bij. Belangrijkste kenmerken van deze subsidieregeling:

- De boerderij, bollenschuur of het hieronder vallende bijgebouw is een rijksmonument en is van oorsprong gebouwd voor het uitoefenen van een agrarisch bedrijf. De huidige functie speelt hierbij geen rol. Dus ook bijvoorbeeld een boerderij die alleen dient als woning komt in aanmerking.
- De subsidie is bedoeld voor het groot onderhoud van het gehele dak of van één of meerdere dakvlakken. Het groot onderhoud betreft zowel rieten daken, pannendaken of daken met een platdakafwerking. Ook noodzakelijk herstel van de onderliggende dakconstructie is subsidiabel. Isolerende maatregelen of nieuwe toevoegingen zijn niet subsidiabel.
- Afzonderlijke bijgebouwen die zijn aangewezen als rijksmonument of die een onderdeel zijn van het beschermde complex komen ook in aanmerking voor deze subsidie, evenals rijksmonumentale bollenschuren.
- Gemeentelijke monumenten of karakteristieke panden komen niet in aanmerking.

Subsidierегeling instandhouding monumenten (SIM)	Particulier eigenaar 60%, bedrijfsmatig eigenaar 40%	Elk jaar van 1 februari t/m 31 maart	Rijksmonumenten	https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidie-instandhouding-rijksmonumenten
---	---	--------------------------------------	-----------------	---

De instandhoudingssubsidie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is bestemd voor reguliere onderhoudskosten op basis van een 6-jarig onderhoudsplan, voorafgaand aan de werkzaamheden. Deze subsidie is alleen bedoeld voor rijksmonumenten die volgens de regeling geen woonhuis zijn. Bewoonde boerderijen kunnen in aanmerking komen voor zowel de SIM-subsidie als de subsidie voor woonhuismonumenten (maar wel voor verschillende werkzaamheden). Alleen de kosten voor de werkzaamheden voor regulier onderhoud, zoals schilderwerk of plaatselijk herstel van houtwerk komen in aanmerking voor de instandhoudingssubsidie. Het vervangen van een rieten dak, mits de boerderij zelf in een redelijk tot goede onderhoudsstaat verkeert, valt ook onder de SIM. Wel is de maximale subsidie voor 6 jaar 3% van de herbouwwaarde. Ook kan de eigenaar subsidie aanvragen voor het uitvoeren van een verduurzamingsonderzoek aanvullend op de onderhoudswerkzaamheden.

Subsidie Woonhuismonumenten	Max. 38% van de subsidiabele instandhoudingskosten	1 maart t/m 30 april	Rijksmonumenten met een woonfunctie	https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/subsidie-woonhuismonumenten
<p>Particuliere eigenaren van rijksmonumenten met een woonfunctie kunnen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) deze subsidie aanvragen. Dit is op te zoeken in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Het rijksmonument in kwestie hoeft overigens niet van oorsprong een woonhuis te zijn. Bijvoorbeeld een eigenaar van een rijksmonumentale boerderij of schuur met een huidige woonfunctie kan ook subsidie aanvragen. De woonhuissubsidie is bedoeld voor restauratie of onderhoud van monumentale onderdelen van het rijksmonument (incl. het herstel of vervangen van een rieten dak). Het gaat hierbij om werkzaamheden die technisch noodzakelijk zijn, gericht op sober en doelmatig onderhoud of herstel. Er zit geen minimum- of maximumbedrag aan de subsidiabele kosten, en de subsidie kan worden aangevraagd na afloop van de werkzaamheden.</p>				
Subsidieregeling Toerisme Zuid-Holland	Max. 75% Min. € 5.000 Max. € 50.000	n.t.b.	Overheden, stichtingen en ondernemingen met een toeristisch oogmerk	https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/toerisme-subsidie/
<p>Toerisme biedt grote kansen en mogelijkheden, maar kan ook negatieve effecten hebben. De provincie ziet haar meerwaarde vooral in het in balans brengen van toerisme, door het beter aan te laten sluiten op haar maatschappelijke opgaven. Daarom ondersteunt zij projectvoorstellen met een toeristisch oogmerk die bijdragen aan andere provinciale opgaven. Daarbij wordt ook gekeken naar de volgende aspecten: eigen bijdrage, boven-lokaliteit, duurzaamheid en betrokkenheid van eigen bewoners, met name de jeugd. Deze opengestelde regeling biedt de gelegenheid aan overheden, stichtingen en ondernemers om maatregelen voor te stellen die hierop aansluiten.</p> <p>Op grond van de Subsidieregeling toerisme kan subsidie uitsluitend worden verstrekt voor activiteiten die:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een toeristisch oogmerk hebben. • Aantoonbaar bijdragen aan andere provinciale opgaven. • Met een minimale eigen bijdrage (inclusief bijdragen derden) van 25%. <p>Subsidie kan worden verstrekt aan overheden, stichtingen en ondernemingen. Particulieren en natuurlijke personen zijn uitgesloten. De hoogte van de subsidie bedraagt maximaal 75% van de subsidiabele kosten tot een maximum van €50.000 en de minimale subsidie, die wordt verstrekt, is €5.000. Binnen een half jaar nadat wij een besluit tot subsidieverstreking hebben verzonden moet gestart zijn met de uitvoering, de maximale looptijd is 3 jaar. De regeling is net gesloten, maar opent w.s. weer in 2024, houd hiervoor de website in de gaten!</p>				
Boerderijfondsen	Max. 25% tot max. € 250.000	N.t.b.	Boerderijen, of delen van een boerderij-ensemble, met cultuurhistorische waarde	www.boerderijfondsen.nl
<p>Het Boerderijfonds is een landelijk stimuleringsfonds voor herbestemming van agrarisch erfgoed, in combinatie met verduurzaming en restauratie. Het fonds richt zich op bijzondere herbestemmingsprojecten van historisch waardevolle boerderijen, die bijdragen aan een toekomstbestendig platteland. Bij deze projecten is er oog voor de cultuurhistorische waarden van gebouwen, erf en landschap, ontstaat er meerwaarde door nieuwe (maatschappelijke) functies en wordt de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van gebouwen en erf verbeterd. De totale begroting is minimaal € 200.000. Een financiële bijdrage bedraagt maximaal 25 % van de ingediende begroting, tot een maximumbedrag van € 250.000.</p> <p>De aanvraag betreft een boerderij, of delen van het boerderij-ensemble (met erf en eventueel land), die is geregistreerd als rijksmonument, provinciaal of gemeentelijk monument, beeldbepalend of karakteristiek object. Indien de boerderij niet officieel is aangemerkt als monument, beeldbepalend of karakteristiek object, dan dient in de aanvraag aan de hand van een bouwhistorisch onderzoek te worden beargumenteerd waarom het object te beschouwen is als cultureel erfgoed en belangrijke cultuurhistorische waarden bevat.</p> <p>Het fonds heeft van het ministerie van OCW voor 2024-2025 een budget van 2 miljoen euro beschikbaar gekregen voor nieuwe aanvragen. De eerstvolgende aanvraagronde zal waarschijnlijk plaats vinden per 1 september 2024, houd hiervoor de website in de gaten!</p>				

LEADER-subsidie	Max. € 200.000 (verschillend per gebied / project)	2023 t/m 2027	Alle boerderijen binnen de werkgebieden van de LAG's	Nog geen websites beschikbaar
<p>LEADER staat voor vanuit de gemeenschap geleide lokale sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland. Met LEADER kunnen projecten worden gesteund die hoofdzakelijk bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland en daarnaast aan de doelen ten aanzien van de matiging van klimaatverandering, efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht en de bescherming van biodiversiteit. Ook kunnen projecten in aanmerking komen die zorgen voor een aantrekkelijk platteland voor wonen en recreëren en een aantrekkelijk ondernemers- en werkklimaat voor diverse agrarische en niet-agrarische bedrijven of activiteiten. Kennis, innovatie en samenwerking zijn sleutelwoorden voor LEADER.</p> <p>Kenmerkend voor LEADER is dat het programma in handen is van lokale ondernemers, overheden, natuurorganisaties, verenigingen en bewoners. Zij vormen samen de Lokale Actiegroep die het LEADER programma in het eigen gebied ontwikkelt en uitvoert. In Zuid-Holland zijn voor de periode 2023 tot en met 2027 vier nieuwe LEADER gebieden gestart: de Krimpenerwaard, Alblasserwaard, Zuid-Hollandse Eilanden en Hollandse Plassen. De Lokale Actiegroepen zijn het aanspreekpunt voor initiatiefnemers die belangstelling hebben in de LEADER subsidie. Zij denken met de initiatiefnemer mee over de aansluiting op de Lokale Ontwikkelingsstrategie en bieden ondersteuning bij het komen tot een subsidieaanvraag.</p> <p>LEADER is een kans voor behoud van historische boerderijen met hun bijgebouwen, hun erven en de directe landschappelijke omgeving. Zo kan het agrarisch erfgoed locatie bieden voor projecten die bijdragen aan de plattelandsontwikkeling van een gebied. Onder plattelandsontwikkeling wordt binnen LEADER verstaan: het bevorderen van de werkgelegenheid, groei, gendergelijkheid, sociale inclusie en lokale ontwikkeling in plattelandsgebieden, ook in de circulaire bio-economie en de duurzame bosbouw. Naast plattelandsontwikkeling is LEADER ook gericht op biodiversiteit, klimaat en bodem/water/lucht.</p> <p>Het nieuwe LEADER programma biedt in de periode 2023 tot en met 2027 de mogelijkheid om projecten ten aanzien van agrarisch erfgoed in een meer integrale gebiedsontwikkeling mee te nemen via een LEADER subsidie.</p> <p>Wil je graag in contact komen met de Lokale Actiegroep over jouw initiatief? Neem dan contact op met de LEADER coördinator van de provincie Zuid-Holland, Hester Engelsman (hm.engelsman@pzh.nl, 06-50057380).</p>				
Restauratiefonds	Vergoeding duurzaamheids advies 50%	Het hele jaar	Monumenten (zowel rijksmonumenten als gemeentelijke)	www.restauratiefonds.nl
<p>Het Restauratiefonds is geschikt voor (aankomende) eigenaren van monumenten die willen restaureren en willen lenen tegen een lage rente. Voor restauratie en onderhoud kan <i>een laagrentende lening restauratie en onderhoud</i> worden aangevraagd voor 100% van de kosten. Met de hulp van Monumentencoaches kunt u gebruikmaken van een uitgebreid stappenplan, informatie en deskundige hulp. Ook bestaat er de mogelijkheid om een lening voor verduurzaming aan te vragen.</p> <p>Het Restauratiefonds biedt tevens een vergoeding voor een eerste duurzaamheidsadvies van 50%, met een maximum afhankelijk van het type advies.</p>				
Monumentenfonds 1818 uitgevoerd door het Restauratiefonds	Min. leenbedrag € 10.000, max. € 400.000	Het hele jaar	Gemeentelijke monumenten in bepaalde gemeenten	https://www.restauratiefonds.nl/particulier/financien/alle-financieringen/monumentenfond-1818
<p>Voor herbestemming en restauratie van gemeentelijke monumenten. Het fonds richt zich primair op de gemeenten Delft, Den Haag, Hillegom, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg, Lisse, Midden-Delfland, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Teylingen, Voorschoten, Wassenaar, Zoetermeer, Zoeterwoude.</p>				

Subsidiereregeling Zonnig Zuid-Holland	Max. € 100.000	Tot en met 2023	Groot dak bezitters	https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/zonnig-zuid-holland-subsidie/
<p>Provincie Zuid-Holland maakt het voor groot dak bezitters mogelijk subsidie aan te vragen voor het plaatsen van zonnepanelen op daken met te weinig draagkracht voor conventionele zonnepanelen of het beschikbaar stellen van een dak aan een energiecoöperatie. Indien een dak nu niet geschikt is voor zonnepanelen kun je subsidie krijgen om het dak beschikbaar te maken, bijvoorbeeld door asbest te verwijderen en te vervangen door lichtgewichtpanelen. Ook is subsidie beschikbaar voor LP-panelen boven waterbassins of parkeerterreinen. De hoogte van de subsidie bedraagt € 80 per kilowatt-piek van de te kopen en installeren zonnepanelen tot een maximum van € 100.000, en voor het beschikbaar stellen van je dak een eenmalig bedrag van € 5.000. De subsidieregeling loopt tot en met 2023 maar wordt mogelijk verlengd.</p>				
Subsidiereregelingen voor groen				
Groene Pluspuntenregeling	Vouchers voor € 250, € 500 en € 1.000	Budget voor 2023 is uitgeput, maar je kunt je aanmelden voor de reservelijst	Stichtingen, verenigingen, vrijwilligers	https://www.zelfdoeninz.nl/info-tips/voucherregelingen/groene-pluspuntenregeling-2023/
<p>Deze regeling is een initiatief van De Groene Motor samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland en is bedoeld ter bevordering van groen en biodiversiteit. Er kunnen vouchers worden aangevraagd voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meer groen, bijvoorbeeld de aanschaf van inheems of streekeigen beplanting, gereedschappen om het groen te onderhouden of inhuur van groot materieel of gespecialiseerd personeel om de aanleg te realiseren. • meer biodiversiteit – de aanschaf van beplantingsmateriaal voor bestuivers, de kosten van cursussen of advies over biodiversiteit. • meer bescherming – de aanschaf van materialen voor monitoring en bescherming, zoals vogelkasten en insectenhôtels, maar ook tablets of verrekijkers voor het uitvoeren van tellingen en de aanschaf van persoonlijke veiligheidsmaterialen. 				
Subsidiereregeling groen Zuid-Holland	Verschilt per onderwerp	Verschilt per onderwerp	Verschilt per onderwerp	https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/groen-subsidieregeling-zuid-holland-2016-srg-0/
<p>Voor o.a. verduurzaming landbouw, aanleg nieuw bos en aanleg maatregelen voor klimaatadaptatie.</p>				
Hulp bij herbestemming				
<p>Voor hulp bij herbestemming van uw rijksmonument kunt u terecht bij de Aanjager voor herbestemming van erfgoed van de provincie Zuid-Holland: Ton Vervoort. Zie voor meer info: https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/erfgoed-cultuur/restauratie/aanjaagteam-erfgoed/. Of neem contact op via aanjagerherbestemmen@pzh.nl</p>				

Disclaimer: uit bovenstaande informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De informatie geeft een overzicht van mogelijkheden dd. november 2023, check altijd op de genoemde websites of de informatie nog kloppend en actueel is.